بررسی میزان تحقق اهداف دروس بالینی رشته مامایی از دیدگاه اساتید و دانشجویان در پاندمی کووید

آزیتا تیزنوبیک[1]، سیده زهرا معصومی[1] ، مهتاب ستاری[1]، خدایار عشوندی[3]، ملیحه صفری[4]

۱. گروه مامایی و بهداشت باروری، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت از مادر و کودک، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.
۲. گروه پرستاری داخلی جراحی ، دانشکده پرستاری و مامایی، مرکز تحقیقات بیماری‌های مزمن (مراقبت در منزل)، دانشگاه علوم پزشکی همدان، همدان، ایران.
۳. استادیار آمار زیستی، گروه آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اراک، اراک، ایران.

توسعه پرستاری در سلامت/ دوره پانزدهم/ شماره ۱/ بهار و تابستان ۱۴۰۳

چکیده

زمینه و هدف: با شروع پاندمی کرونا، کیفیت و کمیت آموزش بالینی مامایی به ناچار تغییر می‌کند که از طرفی می‌تواند سلامت زنان باردار و نوزادان آنها را تحت تأثیر قرار دهد. مطالعه حاضر با هدف بررسی میزان تحقق اهداف دروس بالینی از دیدگاه اساتید و دانشجویان کارشناسی مامایی در شرایط پاندمی کرونا اجرا گردید.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی مقطعی است. تمامی دانشجویان مامایی ترم ۴ ، ۶ و ۸ (۷۰ نفر) و کلیه اساتید مامایی دانشکده پرستاری و مامایی همدان (۲۰نفر) با نمونه‌گیری تمام شماری مورد بررسی قرار گرفتند. جمع‌آوری داده‌ها با استفاده از فرم اطلاعات دموگرافیک و پرسشنامه محقق ساخته ۶ قسمتی ارزیابی میزان تحقق اهداف کارآموزی صورت گرفت. تحلیل داده‌ها به کمک آزمون‌های آماری توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم‌افزار **SPSS/23** صورت پذیرفت.

یافته‌ها: اساتید مامایی بیشترین میزان تحقق اهداف را مربوط به کارآموزی بارداری طبیعی ۱ با میزان۸۸/۹٪ و کمترین را مربوط به کارآموزی بارداری ۲ و۳، ۴۱/۲٪ دانستند. این میزان از نظر دانشجویان ترم ۴، در کارآموزی اورژانس پره‌ناتال۶۸/۴٪ و درحد متوسطی بود. در ترم ۶ کارآموزی‌های مراقبت پره ناتال و بهداشت مادر و کودک با میزان ۸۰٪ و در ترم ۸ کارآموزی زایمان ۲و۳ با میزان ۸۵/۷٪ بیشترین میزان تحقق را به خود اختصاص دادند. میزان تحقق اهداف در تمام حیطه‌های آموزشی در دانشجویان ترم ۶ و ۸ تفاوت آماری معنی‌داری نداشت ($P>0.05$).

نتیجه‌گیری: اهداف آموزشی در اغلب دروس بالینی مامایی علی‌رغم شرایط همه‌گیری کرونا بخوبی پوشش داده شده است. شرایط بحرانی مانند کرونا می‌تواند موجب محدودیت‌ها و چالش‌هایی در تحقق برخی اهداف آموزش بالینی شود. از آنجایی که رسالت آموزش مامایی تأمین هر چه بیشتر سلامت زنان باردار و نوزادان آن‌ها می‌باشد، توجه به آموزش بالینی مامایی بخصوص در چالش‌های ناشی از بحران‌هایی از این دست، توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: اهداف آموزشی، مامایی، آموزش بالینی، کووید- ۱۹، پاندمی

آدرس مکاتبه: دانشگاه علوم پزشکی همدان، دانشکده پرستاری و مامایی، گروه مامایی و بهداشت باروری
Email: mahtabsattari212@gmail.com

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

مقدمه

در نظام آموزش عالی، آموزش بالینی از مهم‌ترین جلوه‌های آموزش و یادگیری در حرفه‌های مربوط به علوم پزشکی است که منجر به تکامل دانش، مهارت، نگرش و صلاحیت بالینی فراگیران می‌گردد (۱). این نوع آموزش اهمیت بسیار زیادی در کسب تجارب عملی دانشجویان دارد؛ بطوری‌که دانشجو در تعامل با مربی و محیط، مفاهیم درک شده در حیطه عمل را به کار می‌گیرد (۲). یکی از رسالت‌های دانشکده پرستاری و مامایی توانمندسازی دانشجویان مامایی در پذیرفتن نقش مهم مامایی در سلامت زنان و فرزندان آن‌هاست. بهبود و ارتقای کیفیت آموزش بالینی، مستلزم بررسی مستمر وضعیت موجود، شناخت نقاط قوت و اصلاح نقات ضعف می‌باشد (۳). در آموزش نوین علوم پزشکی، اهداف آموزشی، مقاصد یک دوره درسی است که مسئولیت طراحی آن بر عهده گروه‌های آموزش پزشکی و مشاورین آن‌هاست (۴). اهداف آموزشی، تعیین‌کننده مجموعه آموخته‌های نظری و عملی می‌باشد که آموزنده باید در پایان دوره آموزش کسب کرده باشد. دلیل مهم دیگر برای طراحی و ارائه اهداف آموزشی به دانشجویان، انتخاب فعالیت‌های یاددهی و یادگیری و روش ارزشیابی است که به برنامه‌های آموزشی معروف است (۵). ارزیابی آموزشی در کلیه مراکز آموزشی دنیا هم اکنون بخش جدایی‌ناپذیر تمامی برنامه‌های آموزشی است. بوسیله ارزیابی آموزشی کلیه کاستی‌ها و نقاط قوت برنامه های آموزشی مشخص خواهد شد و این امکان را فراهم می‌آورد تا در جهت ارتقاء کیفیت آموزشی برنامه‌ریزی‌های لازم انجام شود (۶). مربیان و اساتید بالینی نقش مهمی در آموزش، هدایت، حمایت، پیشرفت و موفقیت دانشجویان مامایی دارند تا آنجا که مربیان و اساتید کارآمد می‌توانند با اجرای فرایند یاددهی، یادگیری مؤثر دانشجویان را قادر سازند تا حداکثر استفاده مطلوب از توانمندی‌های خود را ببرند. دانشجویان نیز به عنوان دریافت‌کننده خدمات آموزشی، بهترین منبع شناسایی و ارزیابی برخی از مشکلات آموزشی در محیط بالین هستند (۷). پس از شروع پاندمی کرونا، لزوم کاهش تجمعات و دوره‌هایی از قرنطینه، کیفیت و کمیت آموزش بخصوص در محیط بالین را تحت تأثیر قرار داد. مطالعه‌ای در آمریکا نشان داد که مربیان و دانشجویان با چالش‌های قابل توجهی در زمینه آموزش بالینی روبه‌رو بوده‌اند (۸). بنظر می‌رسد ترس از مواجهه با بیماران و در نظر گرفتن احتمال ابتلای آنان، استرس از ابتلا دانشجویان و اساتید، عدم آگاهی کافی در خصوص این بیماری و محافظت از آن، کافی نبودن تجهیزات حفاظتی، تراکم دانشجویان در بخش و ... بر نحوه برگزاری دروس بالینی از جمله تمرکز در امر آموزش، زمان آموزش، حضور در بالین و ... در محیط بهداشتی و درمانی بی‌تأثیر نبوده است. لذا مدرسین در این حوزه و دانشجویان فراگیر دروس عملی و بالینی با مشکلات یاددهی و یادگیری مواجه شدند. ماماها دارای نقش حیاتی در سیستم‌های بهداشتی درمانی هستند و ارتباط مداوم و تنگاتنگی با مادر و خانواده وی در دوره بارداری دارند. محتوای دروس تئوری و بالینی کارشناسی مامایی این امکان را به مربیان و دانشجویان این رشته می‌دهد تا برنامه کارآمدی را در جهت آموزش و ارائه خدمات مراقبت و سلامت زنان و مادران باردار داشته باشند (۹). از آنجایی که هیچ مطالعه‌ای با جزئیات اهداف دروس بالینی رشته کارشناسی مامایی را در چنین بحرانی مورد بررسی قرار نداده است و احتمال بروز چنین بحرآن‌هایی در آینده وجود دارد لذا بررسی روش‌های آموزشی در شرایط غیر نرمال می‌تواند به آمادگی برای سایر موقعیت‌های این چنینی راه‌گشا باشد. لذا مطالعه حاضر با هدف بررسی میزان تحقق اهداف دروس بالینی از نقطه نظر اساتید و دانشجویان مامایی دانشکده پرستاری و مامایی همدان در شرایط پاندمی کرونا انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی- مقطعی در سال تحصیلی ۱۴۰۰- ۱۳۹۹ با کد اخلاق IR.UMSHA.REC.1399.950 در دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام گردید. جامعه پژوهش، کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی مامایی و اساتید مامایی دانشگاه علوم پزشکی همدان بودند که پس از تصویب طرح در شورای پژوهشی دانشگاه و کسب موافقت معاونت پژوهشی و کمیته اخلاق، وارد مطالعه شدند.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

روش نمونه‌گیری با توجه به محدود بودن تعداد نمونه، به صورت تمام‌شماری انجام گردید. بر این اساس تمامی دانشجویان مامایی ترم‌های ۴ ، ۶ و ۸ به تعداد ۷۰ نفر و کلیه اساتید و مدرسین حوزه بالینی در رشته مامایی به تعداد ۲۰ نفر، وارد مطالعه شدند. معیارهای ورود به مطالعه برای دانشجویان و اساتید شامل: تمایل به شرکت در مطالعه، سپری کردن کامل کلیه دوره‌های کارآموزی و حضورکامل استاد در کلیه کارآموزی‌های محوله بود. معیارهای خروج از مطالعه برای دانشجویان و اساتید شامل: عدم پاسخ دهی به بیش از ۱۰٪ سؤالات پرسشنامه‌های مطالعه حاضر، مرخصی تحصیلی، انتقالی یا مهمانی دانشجو بود. هدف از انتخاب دانشجویان ترم ۴ و بالاتر، ورود آن دسته از دانشجویانی بود که در همه‌گیری بیماری کرونا در محیط‌های بیمارستانی به فراگیری امور بالینی مشغول بودند.

ابزار گردآوری داده‌ها در این مطالعه پرسشنامه‌ای محقق ساخته، مشتمل بر دو بخش مجزا بود: بخش اول اطلاعات دموگرافیک و بخش دوم شامل سؤالات مربوط به بررسی میزان تحقق اهداف کارآموزی‌های برگزار شده بود که خود حاوی ۶ زیر مجموعه است و اهداف کارآموزی بالینی برای هر بخش و درس مختص به آن را بررسی می‌کند. در مجموع شش کارآموزی بالینی تحت عنوان بارداری و زایمان، نوزادان، بیماری های زنان، بارداری طبیعی، مراقبت های پره‌ناتال و بهداشت مادر و کودک اقتباس شده از دروس تخصصی دانشجویان مامایی مورد بررسی قرار گرفت. اهداف کارآموزی بر اساس کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت تدوین و مورد ارزیابی قرار گرفت، این ارزیابی بر اساس درجه‌بندی لیکرت ۶ گزینه ای، (اصلاً، بسیار ضعیف، ضعیف، متوسط، خوب و عالی) که طیف نمره ۰ تا ۵ را به خود اختصاص می‌دهد، انجام شد. در نهایت بر اساس نمره کسب شده در ارزیابی‌ها، برای هر کارآموزی سه سطح ضعیف، متوسط و خوب در نظر گرفته شد. برای کارآموزی بارداری و زایمان ۲ و۳، پرسشنامه ۲۳ سؤالی با سقف نمره ۱۱۵ بود و نمرات ۳۵-۰ ضعیف، ۷۰-۳۶ متوسط و ۷۰< خوب در نظر گرفته شد. برای درس نوزادان، پرسشنامه ۲۲ سؤالی با سقف نمره ۱۱۰ و سطح نمرات ۳۵-۰ ضعیف، ۷۰-۳۶ متوسط و ۷۰< خوب و برای درس بیماریهای زنان، پرسشنامه ۱۸ سؤالی با سقف نمره ۹۰ بود و نمرات ۳۰-۰ ضعیف، ۶۰-۳۰ متوسط و ۶۰< خوب تدوین شد. همچنین برای درس بارداری طبیعی و غیر طبیعی و مراقبت‌های پره ناتال، پرسشنامه ۱۳ سؤالی با سقف نمره ۶۵ بود و نمرات ۲۰-۰ ضعیف، ۴۰-۲۱ متوسط و۴۰< خوب در نظر گرفته شد و برای درس بهداشت مادر و کودک، پرسشنامه ۲۵ سؤالی با سقف نمره ۱۲۵ و تقسیم بندی طیف نمرات به صورت ۴۰-۰ ضعیف، ۸۰-۴۱ متوسط و۸۰< خوب در نظر گرفته شد. اعتبار پرسشنامه‌ها با روش اعتبار محتوا و بر اساس نظرخواهی از ۱۰ نفر از اعضای هیأت علمی دانشکده پرستاری و مامایی همدان ارزیابی و تأیید شد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه‌ها از آزمون – آزمون مجدد استفاده شد. بدین صورت ابتدا پرسشنامه‌ها توسط ۱۰ نفر از دانشجویانی که کارآموزی را گذرانده بودند تکمیل شد. پس از ۱۰ روز مجددا پرسشنامه‌ها را به همان دانشجویان داده و پس از استخراج اطلاعات بین پاسخ‌های داده‌ها دو نوبت آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد که در مورد پرسشنامه کارآموزی بارداری و زایمان r=0/73 ، نوزادان r=0/72، بیماری‌های زنانr=0/63 ، بارداری طبیعیr=0/71 ، مراقبت‌های پره ناتال r=0/64 و بهداشت مادر و کودک r=0/71 بود. پس از اخذ رضایت و توجیه شرکت‌کنندگان، در مورد اهداف مطالعه و اطمینان بخشی از محفوظ ماندن کلیه اطلاعات شخصی و نتایج، پرسشنامه‌ها در پایان هر دوره کارآموزی ۹ روزه در اختیار نمونه ها قرار گرفت تا به صورت خودگزارشی تکمیل گردد.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری- توصیفی شامل جداول فراوانی و شاخص‌های عددی میانگین و انحراف معیار و روش آمار استنباطی استفاده شد. سطح معنی‌داری آزمون‌ها ۰.۵ در نظر گرفته شد و داده‌ها با استفاده از نرم افزار Spss23 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

یافته‌ها

در این مطالعه میانگین سن دانشجویان مشارکت کننده ۰/۶ ± ۲۱/۸سال بود، اغلب دانشجویان بومی (۶۵/۴٪) بوده و ۸۸/۵٪ سابقه ابتلا به کرونا نداشتند. همچنین میانگین سن اساتید مشارکت کننده ۱۱/۹ ± ۳۷/۹ سال و سابقه کاری آن‌ها معادل ۱۰/۰ ± ۱۶/۴ سال بود. ۲۶٪ از اساتید مامایی در این دوران سابقه ابتلا به کرونا را گزارش کردند.

در تجزیه تحلیل داده‌ها بر اساس اهداف مطالعه، میانگین نمره کسب شده در تحقق اهداف "کارآموزی اورژانس پره ناتال" برابر با ۱۱/۸±۳۱/۹ و میزان تحقق اهداف از دیدگاه دانشجویان ترم ۴ برای این کارآموزی (۶۸٪) بود که در حد متوسطی قرار داشت. همچنین برای سطوح ضعیف و خوب میزان تحقق اهداف با هم برابر و (۳٪) بود (جدول۱). از بین دروس بالینی ترم ۶ مامایی، بیشترین میزان تحقق اهداف از دیدگاه دانشجویان، مشترکاً مربوط به "کارآموزی‌های مراقبت‌های پره‌ناتال و بهداشت مادر و کودک" با میزان (۸۰ ٪) بود، مبنی بر اینکه از نظر دانشجویان به میزان خوبی آموزش در این حوزه انجام شده بود و کمترین میزان تحقق اهداف نیز مربوط به "کارآموزی نوزادان" بود و تنها (۱۰ ٪) از تحقق اهداف آموزشی به صورت ضعیف و (۴۰ ٪) به صورت متوسطی ذکر شده بود (جدول۲).

از بین دروس بالینی ترم ۸ مامایی، بیشترین میزان تحقق اهداف از دیدگاه دانشجویان، مربوط به "کارآموزی‌های بارداری و زایمان ۲ و ۳ " با میزان(۸۵/۷ ٪) بود که در حد خوبی برآورده گردیده بود و میانگین کلی نمره تحقق اهداف آموزشی آن ۲۱/۸±۹۶/۹ بود. همچنین کمترین میزان تحقق مربوط به "کارآموزی بالینی نوزادان" و سپس "بیماری زنان" بوده است به‌طوری‌که (۳۸/۱٪) از اهداف در کارآموزی نوزدان به میزان متوسط و تنها (۵۲/۴٪) در حد خوبی اجرایی شده بود، همچنین (۳۳/۳٪) از اهداف آموزشی در کارآموزی بالینی بیماری‌های زنان در حد متوسط و (۶۶/۷٪) نیز در حد خوبی محقق شده بود (جدول۳).

طبق نظر اساتید مامایی نیز از بین دروس بالینی بیشترین میزان تحقق اهداف مربوط به "کارآموزی بارداری طبیعی ۱ "با میزان (۸۸/۹٪) بود که در حد خوبی برآورده گردید و کمترین میزان تحقق اهداف نیز مربوط به "کارآموزی بالینی بارداری ۲ و۳" و سپس بیماری زنان بوده است به طوری که میزان تحقق اهداف در کارآموزی بارداری ۲ و۳ در حد متوسط و برابر با (۵۸/۸ ٪) و در حد خوب (۴۱/۲٪) بود. این میزان در کارآموزی بیماری زنان نیز (۵۷/۹٪) در حد متوسط و (۴۲/۱٪) درحد خوبی بوده است. در هیچ کدام از گزارشات آنان تحقق اهداف آموزشی ضعیف گزارش نگردید (جدول۴). میزان تحقق اهداف آموزشی در ۵ حیطه نیز بین دانشجویان ترم ۶ و ۸ تفاوت آماری معنی‌داری نداشت ($P>0.05$) (جدول ۵).

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

جدول(۱)- میزان تحقق اهداف کارآموزی درس اورژانس پره ناتال در دانشجویان ترم ۴ کارشناسی مامایی

عنوان کارآموزی	طبقه‌بندی	فراوانی (درصد)	میانگین (انحراف معیار)
اورژانس پره ناتال	ضعیف (۰-۲۰)	۳(۱۵/۸)	۱۸/۳(۱/۲)
	متوسط (۲۱-۴۰)	۱۳(۶۸/۶)	۳۰/۴(۶/۶)
	خوب (بیشتر از ۴۰)	۳(۱۵/۸)	۵۲(۱۰/۱)
	کل	۱۹(۱۰۰)	۳۱/۹(۱۱/۸)

جدول(۲)- میزان تحقق اهداف دروس بالینی در دانشجویان ترم ۶ کارشناسی مامایی

عنوان کارآموزی	طبقه‌بندی	فراوانی(درصد)	میانگین(انحراف معیار)
بارداری و زایمان۲ و ۳	ضعیف (۰-۳۵)	۰	۰
	متوسط (۳۶-۷۰)	۵(۲۵)	۶۵
	خوب (بیشتر از ۷۰)	۱۵(۷۵)	۹۱(۱۲/۲)
	کل	۲۰(۱۰۰)	۸۸/۶(۱۴)
نوزادان	ضعیف (۰-۳۵)	۲(۱۰)	۳۵
	متوسط (۳۶-۷۰)	۸(۴۰)	۵۸/۶(۱۰/۷)
	خوب (بیشتر از ۷۰)	۱۰(۵۰)	۸۴/۲(۷/۹)
	کل	۲۰(۱۰۰)	۶۹/۴(۱۸/۷)
مراقبت‌های پره ناتال	ضعیف (۰-۲۰)	۰	۰
	متوسط (۲۱-۴۰)	۴(۲۰)	۳۶/۳(۳/۱۰)
	خوب (بیشتر از ۴۰)	۱۶(۸۰)	۴۸/۳(۱/۳)
	کل	۲۰(۱۰۰)	۴۵(۵,۸)
بهداشت مادر و کودک	ضعیف (۰-۴۰)	۰	
	متوسط (۴۱-۸۰)	۴(۲۰)	۶۶/۵(۱۶/۳)
	خوب (بیشتر از ۸۰)	۱۶(۸۰)	۱۰۳(۱۳/۹)
	کل	۲۰(۱۰۰)	۹۶/۱(۲۰/۶)
زنان	ضعیف (۰-۳۰)	۰	۰
	متوسط (۳۱-۶۰)	۶(۳۰)	۵۵(۲/۶)
	خوب (بیشتر از ۶۰)	۱۴(۷۰)	۷۴/۱(۶/۳)
	کل	۲۰(۱۰۰)	۶۸/۴(۱۰/۶)

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

جدول(۳)- میزان تحقق اهداف دروس بالینی در دانشجویان ترم ۸ کارشناسی مامایی

عنوان کارآموزی	طبقه‌بندی	فراوانی(درصد)	میانگین(انحراف معیار)
بارداری و زایمان۲ و ۳	ضعیف (۰-۳۵)	۰	۰
	متوسط (۳۶-۷۰)	۳(۱۴/۳)	۵۲(۱۵/۹)
	خوب (بیشتر از ۷۰)	۱۸(۸۵/۷)	۱۰۴/۳(۱۰/۹)
	کل	۲۱(۱۰۰)	۹۶/۹(۲۱/۸)
نوزادان	ضعیف (۰-۳۵)	۲(۹/۵)	۱۱/۵(۶/۴)
	متوسط (۳۶-۷۰)	۸(۳۸/۱)	۴۸/۹(۷/۳)
	خوب (بیشتر از ۷۰)	۱۱(۵۲/۴)	۹۳/۱(۶/۷)
	کل	۲۱(۱۰۰)	۶۸/۵(۲۹/۲)
مراقبت‌های پره ناتال	ضعیف (۰-۲۰)	۰	۰
	متوسط (۲۱-۴۰)	۴(۱۹)	۳۱(۶/۲)
	خوب (بیشتر از ۴۰)	۱۷(۸۱)	۵۴/۸(۷/۹)
	کل	۲۱(۱۰۰)	۵۰/۲(۱۲/۱)
بهداشت مادر و کودک	ضعیف (۰-۴۰)	۰	۰
	متوسط (۴۱-۸۰)	۵(۲۳/۸)	۶۳/۶(۱۱/۸)
	خوب (بیشتر از ۸۰)	۱۶(۷۶/۲)	۱۰۱/۵(۱۲/۷)
	کل	۲۱(۱۰۰)	۹۲/۵(۲۰/۶)
بیماری زنان	ضعیف (۰-۳۰)	۰	۰
	متوسط (۳۱-۶۰)	۷ (۳۳/۳)	۴۹/۳(۳/۱)
	خوب (بیشتر از ۶۰)	۱۴(۶۶/۷)	۷۷/۵(۸/۱)
	کل	۲۱(۱۰۰)	۶۸/۱(۱۵/۲)

جدول(۴)- میزان تحقق اهداف دروس بالینی دانشجویان کارشناسی مامایی از نظر اساتید و مدرسین مربوطه

عنوان کارآموزی	طبقه‌بندی	فراوانی(درصد)	میانگین(انحراف معیار)
بارداری۲ و ۳	ضعیف (۰-۳۵)	۰	۰
	متوسط (۳۶-۷۰)	۱۰(۵۸/۸)	۷۳/۷ (۳/۸)
	خوب (بیشتر از۷۰)	۷(۴۱/۲)	۹۷/۳ (۱۲)
	کل	۱۷(۱۰۰)	۸۳/۴ (۱۴/۳)
بارداری (طبیعی)۱	ضعیف (۰-۱۵)	۰	۰
	متوسط (۱۶-۳۰)	۲(۱۱/۱)	۲۹/۵ (۰/۷)
	خوب (بیشتراز ۳۰)	۱۶(۸۸/۹)	۳۷/۶ (۵/۱)
	کل	۱۸(۱۰۰)	۳۶/۷ (۵/۵)

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

نوزادان	ضعیف (۰-۳۵)	۰	۰
	متوسط (۳۶-۷۰)	۶(۳۷/۵)	۶۲/۷ (۷/۱)
	خوب (بیشتر از ۷۰)	۱۰(۶۲/۵)	۸۵ (۱۱/۶)
	کل	۱۶(۱۰۰)	۷۶/۶ (۱۴/۹)
پره ناتال	ضعیف (۰-۲۰)	۰	۰
	متوسط (۲۱-۴۰)	۹(۵۰)	۳۶/۶ (۲/۷)
	خوب (بیشتر از ۴۰)	۹(۵۰)	۵۰/۲ (۶/۵)
	کل	۱۸(۱۰۰)	۴۳/۴ (۸/۵)
بهداشت مادر و کودک	ضعیف (۰-۴۰)	۰	۰
	متوسط (۴۱-۸۰)	۶(۳۳/۳)	۶۳/۲ (۵/۶)
	خوب (بیشتر از ۸۰)	۱۲(۶۶/۷)	۸۶/۴ (۱۴/۷)
	کل	۱۸(۱۰۰)	۷۸/۷ (۱۶/۶)
زنان	ضعیف (۰-۳۰)	۰	۰
	متوسط (۳۱-۶۰)	۱۹(۵۷/۹)	۵۳/۴ (۵/۵)
	خوب (بیشتر از ۶۰)	۸(۴۲/۱)	۷۰/۶ (۹/۳)
	کل	۱۹(۱۰۰)	۶۰/۶ (۱۱/۳)

جدول(۵)- مقایسه میزان تحقق اهداف دروس بالینی در دانشجویان کارشناسی مامایی ترم ۶ و ۸

عنوان کارآموزی	ترم	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	T	P.VALUE
بیماری‌های زنان	۶	۱۱	۶۲/۲	۲۲/۹۶	۰/۹	۰/۴
	۸	۲۱	۶۸/۱	۱۵/۲		
نوزادان	۶	۱۲	۶۹/۴	۱۸/۷	۰/۲	۰/۹۲
	۸	۲۱	۶۸/۵	۲۹/۲		
پره ناتال	۶	۱۱	۴۵	۵/۸	۱/۴	۰/۱۹
	۸	۲۱	۵۰/۲	۱۲/۲		
بارداری و زایمان ۲و۳	۶	۱۱	۸۸/۶	۱۳/۹۸	۱/۱۴	۰/۲۷
	۸	۲۱	۶۹/۹	۲۱/۹		
بهداشت مادر و کودک	۶	۱۱	۸۷/۴	۳۴/۹	۰/۵۵	۰/۶۱
	۸	۲۱	۹۲/۵	۲۰/۶		

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

بحث

بیماری کووید ۱۹ در تمام دنیا یک شرایط ویژه درمانی، اقتصادی و اجتماعی از جمله قرنطینه‌های گسترده و تعطیلی در واحدهای مختلف بوجود آورد. یکی از مهم‌ترین مواردی که با شیوع این بیماری دستخوش تغییرات گسترده شد، امر آموزش بود. آموزش دانشجویان علوم پزشکی به دلیل توأم بودن با مهارت‌های بالینی و عملی، نیاز شدید به کادر درمان و پرورش نیروهای جایگزین، شرایط ویژه و آلوده بیمارستان‌ها با چالش‌های جدی روبه‌رو گشت. با توجه به افزایش مشکلات زنان باردار در دوران پاندمی کرونا، بهره‌گیری از ظرفیت‌های رشته مامایی بسیار مورد نیاز بوده و هست. شیوع این بیماری منجر به موانع و چالش‌هایی در آموزش دانشجویان مامایی در امر مهارت‌های بالینی شد که می تواند در آینده تکرار شود، لذا در این مطالعه به بررسی تحقق اهداف دروس بالینی آنان پرداخته شد.

از دیدگاه دانشجویان ترم ۴ مامایی، اهداف آموزشی کارآموزی اورژانس پره ناتال، در حد متوسط تحقق یافته است. با توجه به کمتر بودن تجربه بالینی این گروه از دانشجویان بنظر می‌رسد بهره‌گیری از ظرفیت آموزشی، با وجود محدودیت‌های کرونا تا حدی با مشکل مواجه شده است. زیرا ممکن است که دانشجویان با تجارب کمتر بالینی در جهت متعادل کردن مسئولیت‌های خود در شرایط بحرانی کمی بیشتر دچار مشکل شوند. از سویی بنظر می‌رسد به دلیل مراجعه تعداد زیادی از مبتلایان کرونا به بخش اورژانس بیمارستان‌ها مادران باردار به جهت محافظت از خود و جنینشان کمتر به این بخش‌ها مراجعه نموده و خود این مسئله زمینه‌ساز کاهش موارد آموزشی و همچنین عدم دریافت خدمات لازم مامایی در زنان باردار شده است.

رخساری‌زاده با بررسی میزان تحقق اهداف آموزشی گروه داخلی دانشکده پزشکی بقیه الله (عج) نشان داد که برخی اهداف آموزشی از جمله تهیه شرح حال دقیق از بیماران، معاینه صحیح بیمار، اقدامات صحیح جهت تشخیص و درمان بیماری و ... تقریبا تحقق یافته اما اهداف آموزشی برخورد با موارد اورژانسی و بیماری‌های نادر به خوبی تحقق نیافته بود. در این مطالعه نیز همسو با مطالعه حاضر تحقق اهداف موارد آموزشی در بیماران اورژانسی به خوبی صورت نگرفته است. اگرچه این مطالعه در شرایط کرونا نبوده است با این وجود برخی علل در موراد اورژانسی می‌توانند در شرایط متفاوت تکرار شوند و آثار سوء آن متوجه افرادی گردد که جهت دریافت خدمات اورژانسی به بیمارستان مراجعه می‌کنند (۱۰).

از بین دروس بالینی ترم ۶ دانشجویان کارشناسی مامایی بیشترین میزان تحقق اهداف مشترکاً مربوط به کارآموزی‌های مراقبت‌های پره‌ناتال و بهداشت مادر و کودک بود از دیدگاه این دانشجویان علی‌رغم شرایط کرونا اهداف آموزشی این دروس به خوبی تحقق یافته بودند. بنظر می‌رسد با توجه با امنیت بیشتر مراکز بهداشتی(درمانگاه‌ها) از نظر آلودگی به ویروس کرونا نسبت به بیمارستآن‌ها و همچنین ضرورت مراجعه مادران برای انجام مراقبت‌های بارداری، وجود اتاق اختصاصی مامایی و شرایط بهتر برای حضور دانشجویان مامایی، امکان آموزش به دانشجویان برای کارآموزی این دروس بهتر فراهم شده است. اما کمترین میزان تحقق اهداف مربوط به کارآموزی درس نوزادان بود که دانشجویان اظهار کردند، آموزش این واحد درسی مجموعاً در حد ضعیف تا متوسطی نیازهای آموزشی آنان را برآورده کرده است. زیرا در این واحد آموزشی دلایل مختلفی از جمله حساسیت سلامت نوزادان، عدم موافقت با حضور تجمعی دانشجویان در بخش بستری نوزادان و عدم همکاری والدین با حضور دانشجویان بر بالین نوزادان باعث کاهش کیفیت آموزشی این درس شده است.

بررسی دیدگاه دانشجویان ترم ۸ نیز نشان داد که از بین دروس بالینی آن‌ها، بیشترین میزان تحقق اهداف مربوط به کارآموزی‌های زایمان بوده است و یافته‌ها نشان می‌دهد که اهداف آموزشی در این درس به خوبی پوشش داده شده است. با توجه به اینکه زایمان مقوله‌ای تأخیرناپذیر و غیرقابل تعطیل شدن است و همچنین با توجه به مهارت‌ها و تجربه‌های بالینی و مسئولیت‌پذیری بیشتری که دانشجویان ترم آخر دارند علی‌رغم شرایط کرونا کیس‌های آموزشی بیشتری به نسبت سایر دروس در این کارآموزی برای دانشجویان وجود داشته و آموزش به نحو بهتری انجام شده است.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

در مطالعه Lloyd و همکاران آمده است که دانشجویان مامایی، کارآموزی در طول همه‌گیری COVID-19 را چالش‌برانگیز و استرس‌زا دانسته‌اند. با این حال، دانشجویان از طریق مدیریت مسئولیت‌هایشان در چارچوب الزامات و محدودیت‌های COVID-19 به چالش کشیده شدند و دستاوردهای خود را به تصویر کشیدند. کووید-۱۹ مزایای غیرمنتظره‌ای برای دانشجویان مامایی به همراه داشت، که شامل افزایش توانایی آن‌ها برای ایجاد روابط با زنان تحت مراقبت بود و دانشجویان احساس تعلق بیشتری را در تیم مامایی توصیف کردند اگر چه محیط پر استرس از ارائه خدمات با کیفیت توسط دانشجویان و مربیان به زنان مراجعه‌کننده کاسته بود (۱۱).

کمترین میزان تحقق اهداف آموزشی برای این گروه مربوط به کارآموزی نوزادان و سپس بیماری زنان بوده است. که در خصوص کارآموزی نوزادان علل احتمالی در بالا ذکر گردید و اما در مورد بیماری‌های زنان گاهاً به علت تعطیلی درمانگاه‌ها، کاهش مراجعه زنان به دلیل آلوده دانستن مراکز بهداشتی و درمانی و به تعویق انداختن مشکلاتی که حیاتی بنظر نمی‌رسیده است، موارد آموزشی کافی در این زمینه وجود نداشته و آموزش این درس با چالش مواجه شده است. که این مسئله نشان می‌دهد در امر آموزش باید تدابیری نوین در جهت جایگزین کردن آموزش حضوری و چهره به چهره در شرایط بحران در نظر گرفته شود تا امور آموزش دچار توقف و یا کاهش کیفیت نشود.

در مطالعه Luyben و همکاران نیز آمده است قرنطینه‌های گسترده بر تحقق اهداف آموزشی دانشجویان مامایی اثر گذاشته است و منجر به کاهش ساعات الزامی آموزشی آنان شده است و ادامه آموزش‌ها به صورت آنلاین و یا شبیه‌سازی شده باعث کاهش تجارب مشترک و کاهش توجه به جزئیات آموزشی و یادگیری آن‌ها می‌شود (۱۲).

هم‌چنین ثناگو و همکاران بیان کردند پاندمی کرونا در دوره‌ای سبب توقف آموزش های بالینی کارآموزان پرستاری شد و از این رو دانشکده‌ها باید به روش‌های جایگزین برای آموزش دانشجویان مانند تله نرسینگ(Nursing Tele) و شبیه سازی روی آورند، اگرچه هیچ جایگزینی برای تماس چهره به چهره با بیمار وجود ندارد (۱۳).

گنجی و همکاران نیز در مطالعه خود بیان کردند که آموزش بیماری های زنان از طریق کلینیک مجازی موجب ارتقای دانش و مهارت‌های بالینی کارورزان مامایی می‌شود. برای ارتقای آموزش، می‌توان از کلینیک مجازی در شرایط بحرانی و در ترکیب با آموزش حضوری در شرایط عادی با تقویت زیرساخت‌ها و رفع موانع استفاده کرد (۱۴). اگرچه این مطالعه در شرایط عادی انجام شده با این وجود کاهش تحقق اهداف در مطالعه آن تا حدی مغایر با نتایج ماست که بنظر می‌رسد شرایط، محیط، امکانات و مدیریت اجرایی کارآموزی‌ها در محیط‌های بالینی متفاوت بر تحقق اهداف آموزشی و یادگیری بسیار اثرگذار است.

بلبل حقیقی و همکاران نشان دادند که بیش از ۶۰٪ اهداف آموزشی بالینی دانشجویان مامایی به‌ندرت یا هیچ‌گاه برآورده نمی شوند و حدود ۲۱٪ اهداف آموزش بالینی به‌طور کامل یا تقریباً کامل برآورده می‌شوند. آن‌ها پیشنهاد کردند برنامه درسی بالینی در رشته مامایی می‌باید متناسب با نیازهای این دانشجویان و بر اساس امکانات بالینی در محیط کارورزی و توانمندی‌های دانشجویان در سال‌های مختلف تحصیلی تغییر یابند (۱۵). اگرچه این مطالعه در شرایط عادی انجام شده با این وجود کاهش تحقق اهداف در مطالعه آن‌ها تا حدی مغایر با نتایج ماست که بنظر می‌رسد شرایط، محیط، امکانات و مدیریت اجرایی کارآموزی‌ها در محیط‌های بالینی متفاوت بر تحقق اهداف آموزشی و یادگیری بسیار اثرگذار است. پر واضح است که برنامه‌ریزی آموزشی باید به گونه‌ای باشد تا علاوه بر تحقق اهداف آموزشی به‌طور کامل، بر ارائه باکیفیت خدمات به زنان و مادران باردار در طول دوره‌های کارآموزی مامایی، نظارت کامل صورت گیرد.

ادهمی و همکاران با بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی مقطع کارورزی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در زمینه کفایت آموزش‌های داده شده جهت دستیابی به اهداف آموزشی مصوب در بخش زنان و زایمان نشان دادند که از دیدگاه دانشجویان بیشترین درصد کفایت آموزش مربوط به مراقبت‌های دوران

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

بارداری و کمترین درصد مربوط به آموزش‌های بخش زنان و بکارگیری برخی روش‌های پیشگیری از بارداری بوده است (۱۶). همچنین طبق نظر اساتید مامایی از بین دروس بالینی بیشترین میزان تحقق اهداف مربوط به کارآموزی بارداری طبیعی۱و کمترین میزان تحقق اهداف مربوط به کارآموزی بارداری و زایمان ۲ و۳ و سپس بیماری زنان بوده است. در خصوص کارآموزی بارداری ۱ دانشجویان در بدو ورود به زایشگاه هستند. در این واحد آشنایی با محیط بالینی و کارهای عملی ابتدایی به آن‌ها آموزش داده می شود. لذا بنظر می‌رسد با توجه به سنگین نبودن برنامه آموزشی، علی‌رغم وجود کیس‌های آموزشی کم، اهداف آموزشی می تواند به خوبی پوشش داده شود. در خصوص کارآموزی مربوط به زایمان نیز از دیدگاه اساتید برای پرورش مهارت دانشجویان نیاز به زایمان‌های متعدد است؛ لذا کاهش تعداد بارداری‌ها و به تبع آن کاهش زایمان در همه‌گیری کرونا می‌تواند در کیفیت آموزش مهارت انجام زایمان اثرگذار باشد. با این حال هیچ‌کدام از آموزش‌های بالینی به صورت ضعیف انجام نشده بود و تقریباً اهداف آموزشی کلیه دروس بالینی در حد مطلوبی تحقق یافته بود.

Wynter و همکاران نیز در استرالیا نشان دادند که مربیان پرستاری و مامایی مستقر در بیمارستان علی‌رغم مشکلاتی در ارائه آموزش، افزایش حجم کار، نگرانی در مورد ناتوانی در انجام فعالیت‌های آموزشی معمول خود و اهمیت حمایت در محل کار در برخورد با الزامات در حال تغییر چگونگی آموزش در طول همه‌گیری کرونا سازگاری خوبی نشان دادند (۱۷).

همچنین در مطالعه Angasu و همکاران که بر روی دانشجویان کارشناسی پرستاری و مامایی انجام شده است آمده است که: حدود ۶۰٪ از دانشجویان تأثیرات منفی بالای COVID-19 را بر یادگیری بالینی خود درک کردند. دو سوم از آنان به دلیل ترس از آلوده شدن به کووید-۱۹ یادگیری بالینیشان مختل شده بود. البته نیمی از دانشجویان آنان به تغییر انگیزه مربیان بالینی خود برای آموزش اذعان داشتند (۱۸). که این مسئله می‌تواند برای مدرسین تحت شرایط مختلف متفاوت باشد.

عباسی و همکاران نیز در مطالعه خود نشان دادند که اگرچه آموزش بالینی در شرایط کرونا دستخوش تغییر می‌شود؛ هم آموزش سنتی و هم آموزش مجازی می‌تواند در یادگیری دانشجویان مامایی مؤثر باشد، با این حال حتی در شرایط کرونا آموزش سنتی در محیط بالینی به‌ویژه برای دوره‌های عملی و مهارت‌های بالینی می‌تواند مؤثرتر از آموزش مجازی به تنهایی باشد (۱۹).

با توجه با مطالعات فوق و با در نظر گرفتن نتایج مطالعه حاضر عدم تحقق کامل اهداف آموزش بالینی بخصوص برای دانشجویان مامایی که همواره در امر مراقبت از مادر و نوزاد در خط اول قرار دارند، غیر قابل انکار است، زیرا شرایط موجود بر امکان آموزش مناسب و یادگیری دانشجویان با فراهم آوردن محیطی استرس زا، پر تنش، محدودیت زا و محافظتی اثر گذار است. با این حال امر آموزش در این شرایط بخصوص در مطالعه ما متوقف نشده بود و با تمام قوا علی‌رغم کاستی هایی ادامه یافت. اگر چه چالش‌های آموزشی در مراکز آموزش بالینی مختلف به دلیل قوانین و امکانات مختلف ممکن است متفاوت باشد اما چالش‌های آموزشی تا حدی مشابه و تکرار شدنی است. با این حال بررسی کلیه موارد مؤثر بر آموزش بالینی در شرایط بحرانی مانند پاندمی کووید ۱۹ لازم است. با این بیانات بنظر می‌رسد بهره‌گیری از دیدگاه دانشجویان و اساتید به عنوان منابع اطلاعاتی موثق برای سنجش اهداف آموزش بالینی باعث می‌شود تا در بحران‌های پیش رو بتوان از این نظرات برای اتخاذ شیوه‌های آموزشی مدرن و تطابق یافته با انواع بحران‌ها استفاده نمود تا امر آموزش پیوسته و با کیفت بالا ادامه یابد. اگرچه اجرای این مطالعه در شرایط گسترش بیماری کرونا دسترسی به نمونه‌های پژوهش با محدودیت رو به‌رو بود، پیشنهاد می‌شود محققین از این گونه اطلاعات اولیه در جهت برنامه‌ریزی و پایه‌ریزی روش‌های آموزشی در انواع بحران بهره گیرند.

نتیجه‌گیری

با توجه به محدودیت‌های بوجود آمده در بیماری کرونا، کاهش موارد آموزش بالینی، کاهش مراجعه برخی زنان باردار و غیر باردار به مراکز بهداشتی و درمانی و کافی نبودن تجارب آموزشی در این‌گونه بحران‌ها آموزش بالینی دانشجویان مامایی با مشکلاتی همراه شده و این امر تا حدی بر تحقق اهداف

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

آموزشی اثر گذاشته است. با این وجود بنظر می‌رسد با تلاش‌های اساتید و دانشجویان مامایی تا حد زیادی آموزش در مراکز بهداشتی و درمانی در شرایط کرونا به خوبی ادامه یافت. بهره‌گیری از تجارب چنین بحران‌هایی می تواند زمینه‌ساز اقدامات عملیاتی از پیش تعیین شده در جهت شناسایی موانع و مشکلات آموزشی حین بحران شده و مراکز آموزش علوم پزشکی را مهیای خدمات آموزشی مطلوب در چنین شرایطی نماید.

تشکر و قدردانی

این پژوهش با حمایت دانشگاه علوم پزشکی همدان با کد طرح۱۴۰۰۰۱۱۷۲۲۲ و کد اخلاق IR.UMSHA.REC.1399.950 در تاریخ ۱۳۹۹/۹/۸، مصوب و انجام شد. پژوهشگران از دانشجویان و اساتید مامایی دانشکده پرستاری و مامایی همدان و تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کردند تشکر و قدردانی می‌کنند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌نمایند که تضاد منافعی در این پژوهش وجود ندارد.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

Reference

1. Regmi K, Jones L. A systematic review of the factors–enablers and barriers–affecting e-learning in health sciences education. BMC medical education. 2020 Dec;20:1-8. doi:10.1186/s12909-020-02007-6

2. Rassouli M, Zagheri Tafreshi M, Esmaeil M. Challenges in clinical nursing education in Iran and strategies. Journal of clinical excellence. 2014;2(1):11-22.

3. Azimi N, Bagheri R, Mousavi P, Bakhshandeh-Bavrsad M, Honarjoo M. The study of clinical education problems and presenting solutions for improvement its quality in midwifery. Research in Medical Education. 2016;8(4):43-51.

4. Bonvin R, Nendaz M, Frey P, Schnabel KP, Huwendiek S, Schirlo C. Looking back: twenty years of reforming undergraduate medical training and curriculum frameworks in Switzerland. GMS journal for medical education. 2019;36(5). doi: 10.3205/zma001272

5. Zehni K, Rokhzadi M, Abdolmaleki M, Salehnezhad G. Evaluation of achieving to clinical objectives in nursing students in critical care units. Research in Medical Education. 2015;7(2):37-44. 10. doi:18869/acadpub.rme.7.2.37

6. Sadeghian E, Mohammadi N, Bikmoradi A, Tehrani T. Goal achievement in nursing clinical education as well as its effective factors from point of view of nursing students. 2016: 138-147.

7. Purfarzad Z, Farmahini Farahani M, Ghorbani M. The Effect of Using Feedback Strategies with an Emphasis on Pharmaceutical Care standards on Nursing Students' Knowledge and their Medication Errors. Iranian Journal of Medical Education. 2013;13(7):577-87.

8. Kumaravel SK, Subramani RK, Jayaraj Sivakumar TK, Madurai Elavarasan R, Manavalanagar Vetrichelvan A, Annam A, Subramaniam U. Investigation on the impacts of COVID-19 quarantine on society and environment: Preventive measures and supportive technologies. 3 Biotech. 2020 Sep;10:1-24. doi: 10.1007/s13205-020-02382-3

9. Bahri Khomami M, Walker R, Kilpatrick M, de Jersey S, Skouteris H, Moran LJ. The role of midwives and obstetrical nurses in the promotion of healthy lifestyle during pregnancy. Therapeutic advances in reproductive health. 2021. doi:15:26334941211031866.

10. S R. The rate of realization of the educational goals of the internal department of Baqiyatallah Medical School. Iranian Journal of Medical Education. 2003;2.(۱)

11. Lloyd B, Bradshaw C, McCarthy J, Tighe SM, Noonan M, Atkinson S. Midwifery students' experiences of their clinical internship placement during the COVID-19 pandemic in Ireland: A qualitative descriptive study. Midwifery. 2023;127. doi:103861.

12. Luyben A, Fleming V, Vermeulen J. Midwifery education in COVID-19-time: Challenges and opportunities. Midwifery. 2020;89. doi:102776.

13. Sanagoo A, Mojarad A, Jooybari L. Clinical simulators: a suitable solution for clinical training of nurses during the corona epidemic. Iranian Journal of Medical Education. 2020;20. doi:146-5.

14. Ganji J, Shirvani MA, Motahari-Tabari N, Tayebi T. Design, implementation and evaluation of a virtual clinical training protocol for midwifery internship in a gynecology course during COVID-19 pandemic: A semi-experimental study. Nurse education today. 2022;111. doi:105293.

15. Bolbol Haghighi N, Dadgary A, Mashayekhi Y. Study of achieving the goals of clinical education in the field of midwifery in Shahroud University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2008;5.(۴). doi: 476217/fa.

16.Adhami A, Fasihi Herandi T, Jalili Z, Fatahi Z, Mohammad Alizadeh S. Assessing the adequacy of the training provided to achieve the approved educational goals from the perspective of medical interns in the obstetrics and gynecology department. Journal of Developmental Steps in Medical Education. 2006;2(2):95-101.

17. Wynter K, Holton S, Considine J, Hutchinson AM, Munt R, Williams R, et al. The impact of the COVID-19 pandemic on Australian hospital-based nursing and midwifery educators. Collegian. 2022;29(3):271-80. doi:10.1016

18. Angasu K, Bekela T, Gelan M, Wakjira D, Melkamu E, Belachew B, et al. Covid-19's negative impacts on clinical learning and proposed compensation mechanisms among undergraduate midwifery and nursing students of Jimma University. Advances in Medical Education and Practice. 2021. doi:1411-7.

19. Abbasi Z, Rashidi Fakari F, Rezaeean S, Jazayeri Nezhad N, Samadi S, Khodabandeh F. Effect of Virtual Training of Basic Clinical Skills on the Performance of Midwifery Students in the Era of Covid-19. Scientific Journal of Medical Sciences. 2022;1(4):163-7.

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]

Objectives Evaluation of Midwifery Clinical Courses according to Professors and Students during Corona Pandemic

Azita Tiznobaik[1], Seyedah Zahra Masoumi[1], Mahtab Sattari[1], Khodayar Oshvandi[2], Maliheh Safari[3]

1. Midwifery and Reproductive Health Department, School of Nursing and Midwifery, Mother and Child Care Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.
2. Department of Medical Surgical Nursing, School of Nursing and Midwifery, Chronic Diseases (Homecare) Research Center, Hamadan University of Medical Sciences, Hamadan, Iran.
3. Assistant Professor of Biostatistics, Department of Biostatistics, School of Medicine, Arak University of Medical Sciences, Arak, Iran.

Abstract

Background and Objectives: With the start of the corona pandemic, the quality and quantity of midwifery clinical training will inevitably change, which can affect the health of pregnant women and their babies. The present study was conducted with the aim of investigating the degree of achievement of clinical courses objectives from the point of view of midwifery professors and undergraduate students in the conditions of the Corona pandemic.

Materials and methods: In this cross-sectional study all 4th, 6th and 8th semester midwifery students (70 people) and all midwifery professors of Hamadan Nursing and Midwifery Faculty (20 people) were investigated by total population sampling. Data collection was done using a demographic information form and a 6-part researcher-made questionnaire to evaluate the degree of achievement of internship goals. Data analysis was done through descriptive and inferential statistical tests using SPSS/23 software.

Findings: Midwifery professors considered the highest rate of goal fulfillment related to natural pregnancy training 1 with 88.9% and the lowest rate related to pregnancy training 2 and 3, 41.2%. This rate was 68.4% in the opinion of 4th semester students in prenatal emergency training and it was in an average level. In the 6th semester, prenatal care and maternal and child health internships with 80% rate, and in the 8th semester, the childbirth internships 2 and 3 with a rate of 85.7%, had the highest realization rate. There was no statistically significant difference in the achievement of goals in all educational fields in 6th and 8th semester students ($P>0.05$).

Conclusion: The educational objectives are well covered in most of the midwifery clinical courses, despite the conditions of the Corona epidemic. Critical conditions like Corona can cause limitations and challenges in realizing some goals of clinical education. Since the mission of midwifery education is to ensure the health of pregnant women and their babies as much as possible, it is recommended to pay attention to clinical midwifery education especially in the challenges caused by crises like this.

Keywords: Educational Objectives, Clinical Courses, Midwifery Students, Midwifery Professors, Covid-19

[Downloaded from ndhj.lums.ac.ir on 2026-11-27]